

Д. А. Морквін, В. М. Бацамут, І. М. Гох

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ І ЗАКОННОСТІ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ГЕНЕЗИС, СУЧАСНИЙ СТАН ТА МІСЦЕ У СТРУКТУРІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Досліджено перспективи створення військової поліції в Україні. Проведено розмежування функцій військової поліції з правоохоронними функціями інших формувань та військової служби правопорядку. Проаналізовано законопроект про створення військової поліції. Розглянуто нормативно-правові акти і надано пропозиції щодо внесення змін до них у контексті створення військової поліції. Наголошено, що військова поліція повинна стати потужним формуванням із протидії злочинності у секторі безпеки і оборони, а також профілактики дисциплінарних та адміністративних правопорушень, що вчиняються військовослужбовцями.

Наведено міжнародний досвід діяльності військової поліції. Зазначено, що діяльність військової поліції повинна відповідати стандартам НАТО.

Визначено, що найбільш доцільним є створення військової поліції у структурі військового формування з правоохоронними функціями – Національної гвардії України – з метою дотримання принципу незалежності та неупередженості, а також з урахуванням досвіду країн-членів НАТО.

Ключові слова: військова поліція, Національна гвардія України, військова служба правопорядку, сектор безпеки і оборони, дисципліна і законність, стандарти НАТО, військовослужбовці.

Постановка проблеми. У 2019 р. Україною було проголошено стратегічний курс на набуття повноправного членства України в НАТО [1]. Повномасштабне вторгнення російської федерації (рф) до нашої країни лише підтвердило стратегічну необхідність таких дій.

Однією із складових військових формувань країн НАТО є наявність у їхній структурі такого підрозділу, як військова поліція. Її основними функціями є: підтримання дисципліни серед військовослужбовців, проведення розслідування військових злочинів, забезпечення безпеки транспортних перевезень, охорона військових об'єктів і органів управління, забезпечення безпеки військовослужбовців та ін.

Керівним документом, який регламентує діяльність військових поліцій країн-членів НАТО, є Доктрина військової поліції, прийнята у лютому 2019 р. (NATO STANDARD AJP-3.21 ALLIED JOINT DOCTRINE FOR MILITARY POLICE) [2].

Протягом повномасштабного вторгнення рф кількість вчинених військовослужбовцями військових злочинів зростає більш ніж у 4 рази, водночас ця цифра не враховує латентні злочини, які, за суб'єктивними даними командирів різного рівня, становлять велику кількість [3].

Питання створення і забезпечення успішного функціонування військової поліції залишається невирішеним, адже саме на цей правоохоронний орган мають бути покладені завдання щодо запобігання та розкриття військових злочинів. На жаль, навіть після початку повномасштабного вторгнення рф такий важливий підрозділ не був створений.

Викладене, зокрема, свідчить про актуальність і необхідність дослідження питання створення військової поліції в Україні для забезпечення дисципліни і законності серед військовослужбовців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні питання діяльності військової поліції та військової служби правопорядку розглянуто у публікаціях П. Богуцького, В. Коломійця, І. Коропатніка, І. Кузьмича, Є. Курінного, М. Хавронюка.

Забезпечення дисципліни і законності досліджували науковці О. Бандурка, О. Волуйко, О. Гавришук, О. Дручек, В. Залужний, В. Коломієць, В. Колпаков, О. Кривенко, В. Петков, С. Поляков, О. Синявська, А. Стародубцев та ін.

Однак питання дисципліни і законності в контексті створення військової поліції в Україні не вивчалися.

Метою статті є дослідження перспектив створення військової поліції в Україні для забезпечення дисципліни і законності серед військовослужбовців.

Виклад основного матеріалу. Після 24 лютого 2022 р. кількість військових злочинів у державі почала стрімко зростати. Це обумовлено цілком об'єктивними причинами: загальною мобілізацією, збільшенням розміру військових формувань, веденням реальних бойових дій тощо.

За даними офісу Генерального прокурора [4] кількість вчинених військовослужбовцями всіх військових формувань у 2022 і 2023 рр. військових злочинів порівняно із 2021 р. суттєво зростає. Зокрема, зазначимо такі показники.

Обліковано кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення): у 2021 р. – 3 037 злочинів; у 2022 р. – 13 766 злочинів; у 2023 р. – 28 666 злочинів.

Отже, зростання становить: у 2022 р. – 453 %, тобто у 4,5 рази; у 2023 р. – 944 %, тобто у 9,4 рази порівняно з довоєнним періодом.

Особливо значне зростання відбулося за такими видами злочинів.

1. Непокора (ст. 402 Кримінального кодексу України): у 2021 р. – 19 злочинів; у 2022 р. – 1 574 злочини; у 2023 р. – 1 678 злочинів.

Зростання становить: у 2022 р. – 8 284 %, тобто у 83 рази; у 2023 р. – 8 831 %, тобто у 88 разів порівняно із довоєнним періодом.

2. Невиконання наказу (ст. 403 Кримінального кодексу України): у 2021 р. – 3 злочини; у 2022 р. – 28 злочинів; у 2023 р. – 32 злочини.

Зростання становить: у 2022 р. – 933 %, тобто у 9 разів; у 2023 р. – 1 066 %, тобто у 10,5 рази порівняно з довоєнним періодом.

3. Дезертирство (ст. 408 Кримінального кодексу України): у 2021 р. – 117 злочинів; у 2022 р. – 3 214 злочинів; у 2023 р. – 7 755 злочинів.

Зростання становить: у 2022 р. – 2 747 %, тобто у 27 разів; у 2023 р. – 6 628 %, тобто у 66 разів порівняно із довоєнним періодом.

Що стосується військових адміністративних правопорушень, то, як зазначає Т. О. Стехіна, чіткої статистики вчинених військових адміністративних правопорушень за період з 24 лютого 2022 р. і дотепер немає. Є лише можливість проаналізувати судову практику, яка вказує, що найчастішими є правопорушення за статтями 172-10, 172-11 та 172-20 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [відмова від виконання законних вимог командира (начальника), самовільне залишення військової частини або місця служби та розпивання алкогольних, слабоалкогольних напоїв або вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів] [5].

Кількість дисциплінарних проступків військовослужбовців також суттєво збільшилася з моменту введення правового режиму воєнного стану. Про це свідчить статистика підрозділів по роботі з особовим складом та морально-психологічного забезпечення військових формувань, яка доводиться військовослужбовцям під час різних нарад та підбиття підсумків діяльності підрозділів.

На жаль, діючі правоохоронні органи виявилися не спроможними забезпечити профілактику цих злочинів. Розкриття ж злочинів в умовах ведення реальних бойових дій здебільшого здійснюється вже постфактум підрозділами Державного бюро розслідування (ДБР) у межах кримінального провадження, але таким чином втрачається цей необхідний час для проведення негайних оперативно-розшукових заходів. Безумовно, ці дії не може проводити Військова служба правопорядку у Збройних Силах України (ВСП), а повинна здійснювати військова поліція (ВП), яку дотепер не створено.

Зазначимо, що є кілька способів поліпшення стану дисципліни і законності серед військовослужбовців. Один із них – розвиток правової культури військовослужбовця. Серед її складників О. А. Данильченко наводить такі:

- юридичні знання і уявлення;
- традиції, потреби і навички діяти відповідно до національного та міжнародного законодавства;
- практична діяльність у суворій відповідності до законодавства, відповідно до правових установок і переконань;
- правова активність;
- нетерпимість до проявів беззаконня та правопорушень [6].

Іншим способом поліпшення стану дисципліни і законності серед військовослужбовців повинно було стати прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» [7].

Його метою була «гармонізація діючого законодавства між Кримінальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення у питаннях відповідальності за правопорушення, котрі військовослужбовці можуть допустити під час несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці». Фактично ж за нормами, які були визначені у прийнятому Законі, мова йшла про посилення відповідальності серед військовослужбовців.

Як вважають автори статті, прийняття зазначеного Закону сприяло вирішенню проблемних питань забезпечення дисципліни і законності серед військовослужбовців лише частково, і далеко не тією мірою, на яку розраховував законодавець.

Можна навести ще багато способів поліпшення стану дисципліни і законності серед військовослужбовців: це посилення уваги командирів підрозділів щодо зміцнення цього напрямку роботи, робота психологів з окремими категоріями військовослужбовців, проведення правової роз'яснювальної роботи юристами військових частин, робота підрозділів морально-психологічного забезпечення та роботи з особовим складом тощо.

На думку авторів, одним із головних напрямів протидії військовим злочинам, адміністративним та дисциплінарним правопорушенням має стати створення спеціалізованого правоохоронного підрозділу сил безпеки і оборони – військової поліції.

Питання створення військової поліції вже тривалий час дискутуються в українському суспільстві. Фактично це почалося з моменту відновлення української державності у 1991 р.

Як зазначає у своєму дослідженні В. Коломієць, відповідно до ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р. Військова служба правопорядку ввійшла до системи правоохоронних органів, до яких віднесено також органи прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України та інші, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Тобто на законодавчому рівні було закріплено специфічний статус суто військового формування Військової служби правопорядку, наділеної правоохоронними функціями. Однак процес формування нових органів правопорядку у Збройних Силах України на практиці розпочався із запізненням і досі має незавершений характер. Лише з прийняттям 7 березня 2002 р. Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» розпочалося створення якісно нової правоохоронної системи у структурі Збройних Сил України [8].

Згідно із Законом [9], Військова служба правопорядку у Збройних Силах України є спеціальним правоохоронним формуванням у складі Збройних Сил України, що призначене для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; для запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у Збройних Силах України, їх припинення; для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, працівників Збройних Сил України, а також для захисту майна Збройних Сил України від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах.

Наступним історичним кроком стало внесення до законодавчого органу нашої держави у 2015 р. законопроекту № 1805 [10]. Згідно із проектом було передбачено, що Військова поліція – військово-правоохоронне формування, призначене для забезпечення правопорядку серед громадян України, які є військовослужбовцями, військовозобов'язаних та резервістів під час проходження ними зборів, запобігання, виявлення кримінальних та інших правопорушень, вчинених військовослужбовцями, а також працівниками та державними службовцями Міністерства оборони України і Збройних Сил України, їх розкриття і припинення, забезпечення безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів, захисту прав і свобод військовослужбовців та військового майна від протиправних посягань, участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам та припиненні протиправних дій військовослужбовців і цивільних осіб на військових об'єктах.

Однак у зазначеному проекті знову не було вирішено питання поширення функцій ВП на інші військові формування, зокрема на Національну гвардію України (НГУ), у тому числі шляхом внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України», адже без внесення відповідних змін така діяльність підрозділу ЗСУ в НГУ буде незаконною. Також у проекті не передбачено міжвідомчу взаємодію військової поліції, яка входитиме до складу Міністерства оборони і Національної гвардії та Державної прикордонної служби України (ДПСУ), що входять до складу Міністерства внутрішніх справ (МВС) України.

Надалі розвиток питання щодо створення військової поліції був продовжений і, як зазначає Є. Курінний, у червні 2015 р. Постановою Верховної Ради України було затверджено План законодавчого забезпечення реформ в Україні, яким передбачено надання ВСП повноважень щодо здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень та ведення оперативно-розшукової діяльності (щоправда, лише спільно з Національною поліцією України), а також створення на її основі ВП. При цьому у червні 2016 р. Стратегічним оборонним бюлетенем і в березні 2017 р. Державною програмою розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року (обидва документи затверджуються Указом Президента) було передбачено реформування ВСП у ВП із наданням їй повноважень на здійснення досудового розслідування злочинів та ведення оперативно-розшукових справ. У листопаді 2019 р. Президент Володимир Зеленський у межах переходу Збройних Сил України на стандарти НАТО доручив керівництву Міноборони до 31 грудня 2019 р. створити сучасний ефективний правоохоронний орган – Військову поліцію. Тодішня ідея переформатування ВСП у ВП також передбачала наділення новоствореного органу повноваженнями здійснювати досудове слідство [11].

За декілька днів до повномасштабного вторгнення до нашої країни, 15 лютого 2022 р. до Верховної Ради України було внесено проєкт Закону України «Про Військову поліцію» № 6569-1 [12], яким передбачалося, що Військова поліція є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, який забезпечує інтереси держави у сфері оборони та національної безпеки України із здійснення правоохоронної діяльності з попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, кримінальних проступків, віднесених до його підслідності, а також здійснення превентивних заходів з метою забезпечення законності та правопорядку у Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях.

Стосовно функціонального наповнення законопроектом передбачено завдання із здійснення військовою поліцією правоохоронної діяльності з попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, кримінальних проступків, віднесених до її підслідності, згідно з нормами Кримінального процесуального кодексу України тощо. Також передбачено, що фактично військова поліція створюється на базі Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

Зазначений законопроєкт, на жаль, також не було прийнято. Більше того, він не був і розглянутий законодавцями, навіть у першому читанні.

Що ж стосується надання слідчих функцій новоствореній військовій поліції, то автори статті категорично виступають проти надання майбутній військовій поліції слідчих функцій, адже це повністю розбалансує систему попереднього розслідування в Україні. Нагадаємо, що саме для незалежності слідчих, часткової передачі функціоналу колишньої військової прокуратури і було створено Державне бюро розслідувань, яке згідно із Законом [13] вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України. Однак у зв'язку з обмеженою кількістю працівників ДБР (1 600 осіб) на загальну кількість військовослужбовців в Україні (більше 300 тис., а після проведення мобілізаційних заходів з лютого 2022 р. – понад 1 млн), фактично виконувати передбачені законом функції ДБР не може фізично. Тому логічним виходом із цієї ситуації є розширення штатної чисельності слідчих ДБР з розслідування злочинів, вчинених військовослужбовцями, і відповідна поступова (з плануванням на кілька років) кореляція їхньої штатної чисельності з прогнозованою кількістю військовослужбовців у державі залежно від режиму правового стану (мирний час, особливий період або правовий режим воєнного стану).

Варто також додати, що створення ще одного слідчого органу в державі, його наповнення відповідним фаховим персоналом, навчання, забезпечення, оновлення організаційної структури є неаргументованим кроком.

Окремо автори зазначають, що вони не підтримують можливості повернення радянського рудимента – військової прокуратури (військових судів), що є пережитком минулого, тоталітарної форми влади (від чого наша держава з огляду на європейський і демократичний курс розвитку вже відмовилася, зокрема й на конституційному рівні), незважаючи на кардинально іншу позицію шановних науковців, правників та експертів [14, 15].

Отже, на сьогодні, попри повномасштабне вторгнення російської федерації, військова поліція так і не була створена. З моменту ж створення Військової служби правопорядку у ЗСУ, яка повноцінно функціонує у державі вже більше 20 років, вона так і не стала повноцінною військовою поліцією на

кшталт аналогічних служб у країнах-членах НАТО. Серед основних недоліків діяльності ВСП наведемо такі:

- непоширення функцій ВСП на інші утворені відповідно до закону військові формування України (НГУ, ДПСУ, ГУР, СБУ тощо);
- відсутність оперативно-розшукових функцій щодо протидії злочинності у військових формуваннях і, таким чином, неможливість самостійно (без залучення працівників СБУ, ДБР або НПУ) здійснювати заходи щодо запобігання та розкриття як військових злочинів, так і злочинів загальнокримінального спрямування та корупційних, які найчастіше вчиняються військовослужбовцями;
- недостатній кадровий потенціал, не підготовлений належним чином для виконання функціоналу саме військової поліції щодо протидії злочинності; спроможності виконувати лише охоронні (конвойні) функції; недостатня кількість необхідних фахівців з досвідом і фаховою вищою юридичною або правоохоронною освітою.

Тепер перейдемо до стандартів НАТО щодо діяльності військової поліції. Керівним документом, який регламентує діяльність військових поліцій країн-членів НАТО, є Доктрина військової поліції, прийнята в лютому 2019 р. (NATO STANDARD AJP-3.21 ALLIED JOINT DOCTRINE FOR MILITARY POLICE) [16].

Також діяльність військової поліції повинна відповідати стандартам НАТО – «Об'єднана військова поліція НАТО» (STANAG 2085 (Ed. 4) NATO COMBINED MILITARY POLICE, IDT) і «Військова поліція НАТО. Керівництво та процедури» (STANAG 2226 (Ed. 2) / ATP-3.7.2 (Ed. A) NATO MILITARY POLICE GUIDANCE AND PROCEDURES, IDT) [17].

Звісно, великої уваги набувають і питання приведення законодавства до міжнародних стандартів у межах міжнародного співробітництва, адже, як зазначають учені, «певні форми співробітництва, його напрямки та засоби реалізації, насамперед, залежать від самих держав, зокрема потреб і матеріальних ресурсів, прийнятих міжнародних зобов'язань та внутрішнього законодавства. Натомість варто зауважити, що міжнародне співробітництво має бути не лише корисним для двох, трьох тощо держав, між якими воно існує. Співробітництво має нести благо всьому світовому співтовариству» [18].

Отже, діяльність новоствореної військової поліції повинна відповідати стандартам НАТО, бути взаємосумісною з аналогічними підрозділами та функціонувати у законодавчому полі у межах міжнародної співпраці нашої країни.

Наведемо приклади світового досвіду діяльності військової поліції країн НАТО. В Італії військова поліція входить до складу Італійської загальнонаціональної жандармерії (Карабінери). У Франції військова поліція є складовою частиною Національної жандармерії Французької Республіки. У Польщі ці завдання виконує Польська військова жандармерія. Звісно, є й інші приклади, а саме підпорядкування міністерству оборони, сухопутним військам, перебування у статусі окремого органу.

Важливим питанням також є визначення місця військової поліції у структурі державних органів або військових формувань: перебування у статусі окремого органу виконавчої влади або у складі Міністерства оборони України, ЗСУ, НГУ, іншого військового формування тощо. Варто лише зазначити, що створення нового центрального органу виконавчої влади потребуватиме невиправдано великих матеріальних витрат.

В Україні вже створена й успішно виконує службово-бойові (бойові) завдання Національна гвардія України, яка як військове формування з правоохоронними функціями повністю відповідає аналогічним формуванням країн НАТО (силам жандармерії або поліції у статусі військової установи). Отже, саме НГУ, зважаючи на її чисельність, підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України, а в окремих випадках Міністерству оборони України, наявність у її складі вищих військових навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців у правоохоронній сфері з вищою військовою освітою тактичного та оперативного рівня за спеціальностями «Право» та «Державна безпека», а також фахового науково-педагогічного складу може стати основою для створення військової поліції.

До такої думки приєднуються й інші вчені та фахівці. Зокрема, Є. Курінний зазначає, що «запозичення у вітчизняний правовий простір унікальних позитивних практик іноземних країн повинно відбуватися з урахуванням автентичності національної правової системи та відповідати реальним умовам сьогодення. В Україні вже функціонує силова структура «жандармського типу» –

Національна гвардія України, побудована за принципами Міжнародної асоціації сил жандармерії та поліції в статусі військової установи (FIEP)» [11].

Водночас автори статті не поділяють думку провідного фахівця у сфері військової юстиції П. Богуцького, який зазначає, що «відсутні підстави для віднесення правоохоронного органу з поліцейськими функціями, що має діяти у сфері оборони, до складу інших інститутів держави, зокрема, – Міністерства внутрішніх справ, функції якого не стосуються діяльності сил оборони, є несумісними з правовим режимом військової служби» [19]. У цьому разі слід зауважити, що Національна гвардія України саме і є таким органом у системі МВС України, який, з одного боку, є військовим формуванням (з правоохоронними функціями), а з іншого, – здійснює поліцейські функції.

Поряд із цим не викликає жодного сумніву, що Національна гвардія України є як військовим формуванням, так і суб'єктом правоохоронної діяльності, про що зазначається, зокрема, й у дослідженні одного з авторів цієї статті [20]. Отже, не має виникати будь-яких питань (у законодавців, експертів, науковців) щодо невиконання норм ст. 17 Конституції України стосовно недопустимості обмеження прав і свобод громадян військовими формуваннями, адже НГУ, зважаючи на свої правоохоронні функції, фактично є правоохоронним органом нашої держави.

Крім того, Національна гвардія України успішно виконує правоохоронні функції, притаманні військовій поліції, зокрема: охорона важливих державних об'єктів, об'єктів критичної інфраструктури, участь у ліквідації наслідків кризових ситуацій на об'єктах критичної інфраструктури, що нею охороняються, охорона спеціальних вантажів, участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника), припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій на території України, оборона важливих державних об'єктів, спеціальних вантажів, конвоювання осіб, узятих під варту, засуджених до позбавлення волі або арешту тощо.

Отже, саме Національна гвардія повинна стати основною для створення військової поліції в Україні відповідно до стандартів НАТО.

Висновки

1. З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України у 2022 р. рівень військових кримінальних, адміністративних та дисциплінарних правопорушень серед військовослужбовців почав стрімко зростати, і тому головним напрямом протидії цій тенденції має стати створення спеціалізованого підрозділу сил безпеки і оборони – військової поліції.

2. В умовах правового режиму воєнного стану і стратегічного курсу України на вступ до НАТО військову поліцію вкрай необхідно створити у найкоротші терміни.

3. Базою для створення військової поліції повинна стати Національна гвардія України як військове формування з правоохоронними функціями, за досвідом провідних країн НАТО.

4. Військова служба правопорядку має ввійти до складу військової поліції як одна з її складових структур, виконуючи притаманні їй функції, а інші напрями службової діяльності будуть виконувати інші підрозділи військової поліції, наприклад, у сфері внутрішньої і власної безпеки, розкриття злочинів, здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих розшукових дій.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на вдосконалення організаційної структури військової поліції та розмежування її повноважень з іншими правоохоронними органами.

Перелік джерел посилання

1. Конституція України. URL: <http://surl.li/uitcr> (дата звернення: 01.05.2024).
2. HOST NATION SECURITY DURING THE GOLDEN HOUR. URL: <http://surl.li/uitew> (дата звернення: 01.05.2024).
3. Дручек О. В., Волуйко О. М. Військова дисципліна та військовий правопорядок: кореляція понять. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 261–265. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-7/60.
4. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL: <http://surl.li/uitff> (дата звернення: 01.05.2024).

5. Стехіна Т. О. Ключові аспекти провадження у справах про військові адміністративні правопорушення під час воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 402–405. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/93>.

6. Данильченко О. А. Сутність та структура соціально-правової компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. Запоріжжя, 2021. Вип. 79. С. 86–91. DOI: 10.32840/1992-5786.2021.79.1.18.

7. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці. URL: <http://surl.li/uitft> (дата звернення: 01.05.2024).

8. Коломієць В. М. Забезпечення правопорядку в Збройних Силах України : адміністративно-правові аспекти : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2020. 204 с.

9. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III. URL: <http://surl.li/uitgd> (дата звернення: 01.05.2024).

10. Проект Закону про Військову поліцію. URL: <http://surl.li/uitgf> (дата звернення: 01.05.2024).

11. Курінний Є. Перспективи створення військової поліції в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3. С. 13–20. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-3-13-20.

12. Проект Закону про Військову поліцію. URL: <http://surl.li/uitgj> (дата звернення: 01.05.2024).

13. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <http://surl.li/uitgr> (дата звернення: 01.05.2024).

14. Загородній Є. О. Спеціалізована прокуратура у сфері оборони: правове становище, роль в системі органів правопорядку, функції та завдання в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Право*. 2023. Т. 2. № 80. С. 135–143. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.2.20>.

15. Беланюк М. В. Трансформація органів військової прокуратури в Україні: історико-правовий аналіз. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40). С. 144–155. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.1\(40\).254354](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.1(40).254354).

16. HOST NATION SECURITY DURING THE GOLDEN HOUR. URL: <http://surl.li/uitjl> (дата звернення: 01.05.2024).

17. Каталог військових стандартів / Управління стандартизації, кодифікації та каталогізації. URL: <http://surl.li/uitjg> (дата звернення: 01.05.2024).

18. Морквін Д. А., Гох І. М., Черкашин С. Д. Роль і значення міжнародного співробітництва у розвитку Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2022. № 1 (80). С. 45–50. DOI: 10.33405/2078-7480/2022/1/80/262463.

19. Богущкий П. Правове забезпечення правоохоронної діяльності у сфері оборони: нормативно-правові та інституційні особливості. *Правове забезпечення правоохоронної діяльності у сфері оборони України* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 21 серп. 2020 р. Київ ; Одеса : Фенікс, 2020. С. 38–44.

20. Морквін Д. А. Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Харків, 2023. 215 с.

Стаття надійшла до редакції 06.05.2024 р.

UDC 355.318.1(477)

D. Morkvin, V. Batsamut, I. Hohk

PROSPECTS OF THE CREATION OF MILITARY POLICE IN UKRAINE TO ENSURE DISCIPLINE AND LEGALITY AMONG MILITARY OFFICERS: GENESIS, CURRENT STATE AND PLACE IN THE STRUCTURE OF SECURITY AND DEFENSE SECTOR

The article examines the prospects for creating a military police in Ukraine. The functions of the military police have been demarcated from the law enforcement functions of other formations and the Military Law Enforcement Service. The draft law on the establishment of the military police was analyzed. The legal acts

were reviewed and proposals were made regarding their changes in the context of the creation of the military police. It was emphasized that the military police should become a powerful formation in the fight against crime in the defense sector, as well as the prevention of disciplinary and administrative offenses committed by military personnel.

The international experience of the military police is presented. It is noted that the activities of the military police must comply with NATO standards – NATO COMBINED MILITARY POLICE (STANAG 2085 (Ed. 4) NATO COMBINED MILITARY POLICE, IDT) and NATO Military Police. Guidance and procedures (STANAG 2226 (Ed. 2) / ATP-3.7.2 (Ed. A) NATO MILITARY POLICE GUIDANCE AND PROCEDURES, IDT).

It was determined that the most expedient is the creation of military police within the structure of a military formation with law enforcement functions – the National Guard of Ukraine, in order to observe the principle of independence and impartiality, as well as taking into account the experience of NATO member countries.

Keywords: military police, National Guard of Ukraine, Military Law Enforcement Service, Security And Defense Sector, discipline and legality, NATO standards, military personnel.

Морквін Дмитро Анатолійович – доктор філософії з права, начальник науково-дослідної лабораторії правового забезпечення службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-3651-6805>

Бацамут Володимир Миколайович – доктор військових наук, професор, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0003-2182-6891>

Гох Ірина Миколаївна – старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії правового забезпечення службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0001-8465-9774>